

O-Options - варіанти	Які є можливості? Які ресурси є і які ще варто залучити? Хто може допомогти?	Важливо отримати максимальну кількість ідей і опцій, без критики і оцінки, розглядати незвичні та нестандартні рішення.
W-will - буду	Який мій перший крок та алгоритм дій? Що необхідно врахувати, перш ніж рухатись? Яка підтримка та ресурси потрібні?	Will-ключове слово – буду, що передбачає рішучість та волю до змін. Саме «буду», а не «можу», «треба», «хоті би».

Зміни, що відбуваються на ринку праці, впливають на кар'єру особистості та ефективність її професійної реалізації, тому важливим у цьому контексті є визначення кар'єрних орієнтирів та вивчення особистісних і професійних критеріїв для забезпечення конкурентоспроможності працівника в довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Бреддик У. Развитие карьеры. *Менеджмент в организациях*. Москва, 1997. С. 224–226.
2. Гибсон Дж Л., Иванцевич Д. М., Доннелли Д. Х. Организационное поведение, структура, процессы. Москва: ИНИОН. 2000. 78 с.
3. Лозовецька В. Т. Потенційні можливості як фактор розвитку професійної кар'єри. Київ: НПУ ім. Драгоманова, 2015. С. 364–371.
4. Сьюпер Д. Развитие карьеры: теория представления о самом себе. Принстон, 1963. 35 с.
5. Херцберг Ф., Моснер Б., Блох Снидерман Б. Мотивация к работе / пер. с англ. Д. А. Куликова. Москва: Вершина, 2006. 238 с.

Джурило Аліна Петрівна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України

ДО ПИТАННЯ ПРО ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Давньогрецький філософ Сократ, один із засновників Західної філософії, говорив, що секрет змін полягає в тому, щоб направити всю енергію не на боротьбу зі старим, а на створення нового. Виклики, перед якими постала світова спільнота в останні роки, переконливо доводять, що сьогодні світ стоїть на порозі нової хвилі інновацій, яка може серйозно змінити сформований освітній ландшафт.

Пандемія COVID-19, що спричинила масове закриття навчальних закладів різних типів по всьому світу, не лише стала поштовхом до бурхливого розвитку онлайн-освіти в умовах вимушеного переходу на дистанційне навчання, але і стала новим викликом у питаннях оцінювання якості навчальних досягнень.

Пандемія та дистанційне навчання стали справжнім випробуванням не лише для учнів та їх батьків, але і для вчителів, керівників шкіл та всіх освітян в цілому. Головним викликом для учнів стала підтримка досягнутого рівня знань та розвиток нових навичок. Програми дистанційного навчання спрямовані на учнів, які вже мають певний розвинений ступінь автономії самонавчання і самомотивації. Автономність навчання важлива також і в умовах класичного навчального середовища, а за дистанційної освіти – особливо, однак багато дітей, особливо молодшого шкільного віку, ще не мають достатньо розвинених навичок автономії для самонавчання.

У програмах дистанційного навчання відсутні механізми, що дозволяють вчителям оцінювати і забезпечувати зворотний зв'язок з учнями. Наприклад, програми дистанційного навчання на основі телебачення або радіо – це односпрямовані інтерфейси, які не дають вчителям можливості оцінювати і коригувати навчальний процес. Коли учням не вистачає регулярного зворотного зв'язку від вчителів, вони можуть не підтримувати свій поточний рівень навчання і за необхідності щосили намагатися розвивати нові знання і навички за допомогою самонавчання [1, с. 2].

Отримання документів про закінчення циклу навчання особливо для учнів останніх класів стало ще одним викликом в умовах пандемії. Зміни шкільного календаря перешкоджають національним процесам підсумкового оцінювання, зокрема іспити після закінчення циклу та процеси сертифікації. Це призводить до підвищеного стресу серед дітей та підлітків наприкінці шкільних циклів, зменшення мотивації до закінчення шкільного циклу та/або довгострокового впливу на академічний прогрес дітей, за умов відсутності необхідних політичних рішень. Особливо це впливає на дітей із неблагонадійних родин, які ризикують не отримати базової освіти. Щоб запобігти цьому, політика компенсаційного оцінювання повинна враховувати інтереси найбільш незахищених дітей та забезпечувати однаковий рівень доступу та однакову здатність адаптуватися до нових оцінювальних заходів.

Нові протоколи навчання: онлайн дистанційного або іншим чином, вимагають від вчителів швидкої зміни своєї практики, зокрема повсякденні завдання, обов'язки та відповідальність. Від вчителів вимагають розробляти нові альтернативні та різноманітні підходи до моніторингу навчання дітей (від оцінювання до компенсування втрат у навчанні) під час кризи COVID, зокрема як формувальні, так і підсумкові методи контролю.

Залежно від класу і предметної області можуть знадобитися різні методи як для індивідуального, так і для колективного зворотного зв'язку і підтримки. Вчителям може не вистачати відповідних ресурсів, що обмежені власним будинком, освітою та досвідом, особливо на платформах цифрового навчання. Деякі програми можуть значно скоротити кількість часу, який виділяється на навчальні процеси під керівництвом вчителя, за рахунок зосередження уваги на самонавчанні дітей. Після відновлення навчання в школі вчителі змушені оцінити рівень навчання учнів, щоб визначити прогалини або втрати в навчанні в результаті закриття школи, прийняти необхідні корегувальні заходи, відкалібрувати в цілому освітній шлях дитини. Такі оцінювальні заходи можуть мати вирішальне значення для інформування процесу навчання та/або просування учнів, їх сертифікації та досягнення високого рівня освіти.

Міністерства освіти можуть попросити школи надати і/або розробити ресурси для оцінювання по нетрадиційним каналах, наприклад цифрові платформи, радіо тощо та/або сприяти розвитку оцінювання вдома, самооцінки учнів, особливо в умовах тривалого закриття шкіл. Такі зміни можуть означати серйозні зрушення в культурі оцінювання для шкіл і батьків. Школи також можуть попросити визначити роль школи в оцінюванні і забезпеченні відповідальності вчителів та сім'ї за навчання дітей. У разі відновлення звичної роботи шкіл їх можуть попросити вжити спеціальних заходів для оцінювання рівня успішності учнів після закриття школи і для підвищення рівня навчання тих, хто відстав під час дистанційного навчання. Школи можуть виявити збільшення розриву між дітьми, які мали доступ до дистанційного або онлайн-навчання, і тими, хто не мав до нього доступу. Залежно від характеру і підходу до процесу відновлення роботи школам може знадобитися розробка і впровадження або модифікація систем оцінювання на рівні школи.

На національному рівні може виникнути безліч політичних питань і потреб в адаптації стандартних програм оцінювання. Міністерствами мають бути ухвалені рішення щодо скасування, відтермінування чи своєчасного проведення оцінювальних заходів на останньому рівні шкільної освіти. Існують також проблеми, що пов'язані з управлінням ризиками і стратегіями/заходами щодо зниження ризику при очних оцінювальних заходах у контексті COVID-19. Міністерства також стикаються з проблемою вимірювання охоплення та доступності дистанційного навчання та ефективності його програми з погляду навчання дітей.

Системи освіти мають використати кризу COVID як можливість для трансформації наявного механізму оцінювання та/або розвитку нових практичних підходів, від системного до класного, паралельно з розвитком більш сильних систем дистанційного навчання.

Особливо складно виміряти зміни в результатах навчання, враховуючи, що вихідні дані можуть бути недоступні. На початковому етапі країни можуть розглянути можливість розробки процедур для вимірювання показників якості освітніх програм, таких як: доступність, відповідність дистанційного навчання навчальній програмі: залученість вчителів/учнів. Мають бути створені механізми моніторингу для відстеження ключових питань. Збір інформації має вирішальне значення для підвищення якості програм дистанційного навчання, задоволення потреб учнів і компенсування втрат, пов'язаних із успішністю навчання після повернення в школу. Якщо технологія функціонує, опитування по SMS або телефону є хорошим варіантом для вимірювання сприйняття учасників (батьків, вчителів) і оцінки охоплення, доступу і використання матеріалів дистанційного навчання. Це дозволить доопрацювати програми, поліпшити комунікацію і підвищити залученість, інтерес і мотивацію серед тих, хто реалізує програму. Однак сприйняття ефективності не може замінити вимір фактичної ефективності в довгостроковій перспективі [1, с. 3].

Школи, вчителі та учні проводять оцінювання та оцінюються самі в умовах кризи. Таким чином, характер, зміст і шкала оцінювання має відображати кризові умови. Не слід очікувати, що діти будуть здатні оволодіти таким же обсягом змісту освіти, що і в некризових умовах. Незважаючи на модифікації і альтернативні підходи, які можуть бути застосовані для пом'якшення впливу кризи, очікування результатів оцінювання під час кризи повинні бути помірними.

Уряди країн, батьки і учні не повинні чекати, що модифіковані до умов кризи іспити будуть відігравати ту ж роль, мати таку ж вагу і наслідки, які вони мали до цього. За можливості слід відкласти проведення оцінювання, що має дуже важливе значення для учнів чи країни в цілому. Від Міністерств потрібні чіткі інструкції для пояснення школам, вчителям, батькам та учням нових протоколів оцінювання. Системи освіти, в яких автономія навчання учнів не входить в число розроблюваних ключових навичок, також повинні приділяти особливу увагу розвитку цього аспекту в довгостроковій перспективі [1, с. 4].

Список використаних джерел

1. UNICEF EAPRO, Guidance: Assessing and Monitoring Learning during the Covid-19 Crisis, 2020. URL: <https://reliefweb.int/report/world/guidance-assessing-and-monitoring-learning-during-covid-19-crisis> (дата звернення: 19.03.2021).